

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter om nationella prov läsåret 2023/2024 i

- **grundskolan,**
- **sameskolan,**
- **specialskolan,**
- **gymnasieskolan,**
- **kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, och**
- **kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare**

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Sammanfattning

De föreskrifter som Skolverket föreslår och som behandlas i denna konsekvensutredning avser följande:

- Fastställande av provdatum och provtidpunkter för läsåret 2023/2024 för de nationella proven i grundskolan, specialskolan, sameskolan gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.
- Insamling av elevlösningar.
- Återanvändningstid för de nationella proven.
- Användningstid för de nationella proven i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Skolverket meddelar årligen föreskrifter om nationella prov inför kommande läsår. De förändringar i förslag till föreskrifter som Skolverket nu föreslår, jämfört med tidigare års motsvarande föreskrifter, gäller nya provdatum och provperioder samt förlängd användningstid för ett antal prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

I denna konsekvensutredning avses med:

Nationella prov: samlingsnamn för nationella prov i grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning.

Provdatum: den dag då ett prov ska genomföras.

Provtidpunkt: den tidpunkt då provet ska påbörjas eller, inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, första tidpunkt för genomförande.

Provperiod: den tidsperiod inom vilken eleverna ska genomföra ett nationellt prov.

Användningstiden: den tid som skolorna kan använda proven som nationella prov.

Återanvändningstid: den tid som Skolverket kan återanvända provuppgifter.

Provkonstruktörerna kan exempelvis använda några återkommande uppgifter i varje prov för att kunna göra jämförelser mellan provversionernas svårighetsgrad, så kallad ankring. Under återanvändningstiden kan uppgifter i de nationella proven omfattas av sekretess enligt 17 kap. 4 § offentlighet- och sekretesslagen (2009:400). Av bestämmelsen framgår att sekretess gäller för uppgift som ingår i eller utgör underlag för kunskapsprov eller psykologiskt prov under en myndighets överinseende, om det kan antas att syftet med provet motverkas om uppgiften röjs. I de fall uppgifterna i de nationella proven återanvänds kan de således skyddas av provsekretess.

Provinstitution: benämningen på det lärosäte eller den institution på ett lärosäte som på uppdrag av Skolverket konstruerar de nationella proven.

Bakgrund

I grundskolan, sameskolan och specialskolan ska nationella prov genomföras i de årskurser och ämnen som anges i skolförordningen (2011:185). I gymnasieskolan ska nationella prov genomföras i de kurser som anges i gymnasieförordningen (2010:2039). I kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare ska nationella prov genomföras i de kurser som anges i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.¹

Skolverket meddelar årligen föreskrifter som inför kommande läsår anger datum och i vissa fall tidpunkt för när de nationella proven ska genomföras i grundskolan, sameskolan, specialskolan och gymnasieskolan. Föreskrifterna anger också en första dag och tidpunkt för genomförande för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och första dag för genomförande för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). För kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och sfi anger föreskrifterna den tid som skolorna kan använda proven som nationella prov.

Utöver dessa föreskrifter har Skolverket avseende nationella prov även utfärdat föreskrifter om dels om hantering och genomförande av nationella prov, dels om hur huvudmännen ska rapportera provresultaten för samtliga elever.²

¹ 9 kap. 21 §, 11 kap. 11 § och 12 kap. 11 § skolförordningen (2011:185), 8 kap. 3 b § gymnasieförordningen (2010:2039) och 4 kap. 10 a § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

² Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov samt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:142) om uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet m.m.

A Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad Skolverket vill uppnå

Fastställande av provdatum och provtidpunkter för läsåret 2023/2024

Syftet med nationella prov är att stödja betygssättningen, förutom i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan respektive i årskurs 4 i specialskolan där syftet är att stödja bedömningen av elevernas kunskaper i relation till kriterierna för bedömning av kunskaper.³ En förutsättning för att syftet med de nationella proven ska uppnås enligt Skolverkets bedömning är att berörda skolenheter genomför proven på samma dag och tidpunkt eller under samma tidsperiod, så att provens uppgifter inte blir kända i förväg.

Genom de årligen beslutade föreskrifterna om provdatum och provtidpunkt i grundskolan, sameskolan, specialskolan och gymnasieskolan blir det obligatoriskt för dessa skolformer att börja genomföra de nationella proven på angivna tidpunkter på provdatumet eller under en angiven tidsperiod. I dessa förslag till föreskrifter anges de provdatum och tidpunkter samt provperioder som planeras gälla läsåret 2023/2024. Skolverket bedömer att föreskrivna tidpunkter minskar risken för att provens innehåll blir känt, eftersom eleverna inte kan kommunicera kring innehållet i proven när de genomförs vid samma tidpunkt. Skolverket föreslår för läsåret 2023/2024 en mer sammanhållen tidsperiod för proven i gymnasieskolan jämfört med tidigare läsårs provdatum. Detta som en förberedelse inför de digitala nationella proven. Syftet med en mer sammanhållen tidsperiod är att medverka till ett säkert digitalt genomförande av de nationella proven. Genom mer sammanhållna tidsperioder fokuseras användningen av datorsalar och datorutrustning samtidigt som IT-supporten minskas. Huvudmän anser även att det underlättar planeringen av den övriga undervisningen.

Skolverket föreslår, i likhet med vad som gällt enligt tidigare års motsvarande föreskrifter, att proven ska påbörjas klockan 09.00 på provdatumet i grundskolans årskurs 9, specialskolans årskurs 10 och i gymnasieskolan. Valet av tidpunkt har gjorts mot bakgrund av att skolenheter normalt börjar genomföra proven på provdatumets morgon.

I årskurs 3 i grundskolan och i sameskolan samt årskurs 4 i specialskolan ska nationella prov genomföras under en i föreskrifterna angiven tidsperiod i stället för på ett angivet provdatum. Även vissa delprov i de nationella proven i årskurs 6 och 9 i grundskolan samt årskurs 7 och 10 i specialskolan, ska genomföras under en tidsperiod som är angiven i informationen till lärarna, den så kallade lärarinformationen för respektive delprov. Detsamma gäller för vissa delprov i de nationella proven i gymnasieskolan. Anledningen till att vissa delprov har en angiven tidsperiod i stället för ett angivet provdatum och provtidpunkt är bland annat för att exempelvis de muntliga delproven i vissa ämnen genomförs i mindre grupp, vilket innebär att skolorna behöver en tidsperiod för att genomföra det muntliga delprovet med samtliga elever.

För kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå anges en första dag och en första tidpunkt för genomförande av de nationella proven och för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare anges en första dag för genomförande för de nationella proven, då nationella prov får användas kontinuerligt i denna skolform. Detta är till följd av att kommunal vuxenutbildning bedrivs kontinuerligt under året och att flexibilitet alltid ska eftersträvas när det gäller utbildningen.⁴ Det kan till exempel handla om plats för

³ 9 kap. 20 §, 11 kap. 10 § och 12 kap. 10 § skolförordningen (2011:185), 8 kap. 3 § gymnasieförordningen (2010:2039) och 4 kap. 10 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

⁴ 20 kap. 2 § skollagen (2010:800) och 2 kap. 25 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

utbildningens genomförande, tid, studietakt, studieform och sätt att lära. Skolverket föreslår liksom i tidigare motsvarande föreskrifter att de nationella prov som genomförs inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå tidigast ska få påbörjas klockan 09.00 på det föreskrivna första provdatumet. Det innebär att proven inte får genomföras innan den föreskrivna provtidpunkten på angivna dagar. Detta för att gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå använder samma prov. Skolverket bedömer att det minskar risken för att provens innehåll blir känt om elever i de båda skolformerna påbörjar genomförandet vid samma tidpunkt. Skolverket föreslår liksom tidigare att proven i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare inte har någon tidigaste provtidpunkt eftersom dessa prov inte genomförs i någon annan skolform.

Inom skolformer med fasta föreskrivna provdatum och tidpunkter föreslår Skolverket samma bestämmelser som i tidigare års meddelade föreskrifter om nationella prov, även att rektorn får besluta att ett nationellt prov ska genomföras vid en senare tidpunkt eller annat datum än det som Skolverket föreskrivit, om det finns särskilda skäl. Det är upp till rektorn att i varje enskilt fall avgöra om det föreligger särskilda skäl. Eftersom föreskrifter med provdatum inför kommande läsår beslutas i god tid finns det möjligheter att planera verksamheten så att proven inte behöver flyttas.

Insamling av ett urval av elevlösningar

De provinstitutioner som på uppdrag av Skolverket utvecklar och konstruerar nationella prov behöver i sina vidare arbeten med proven kunna utvärdera prov som har genomförts. Genom att i föreskrifter reglera att huvudmannen ska skicka in ett urval av elevlösningar och de enkäter som lärarna ska besvara efter genomfört nationellt prov blir det obligatoriskt för skolorna att skicka in detta underlag. Skolverket föreslår därför att huvudmannen senast ett visst datum, som anges i föreskrifterna, ska skicka in ett urval av elevlösningar och lärarenkäter. Skolverket beslutar särskilt om hur uppgifterna ska lämnas.⁵

Användningstid för de nationella proven inom vuxenutbildningen

Inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare föreskrivs för de nationella proven ett första provdatum och ett sista provdatum för genomförande. En föreskriven användningstid för proven inom vuxenutbildningen tydliggör vilka nationella prov som kan användas, beställas och rapporteras in. En föreskriven användningstid bidrar också till att öka likvärdigheten i landet genom att reglera vilka prov som får användas. När det gäller nationella prov inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå är användningstiden normalt ett år från första datum för genomförande. Det innebär vanligtvis att kommunal vuxenutbildning alltid har tre olika nationella prov att alternera mellan i kurserna engelska 5 och 6, matematik 1b samt svenska/svenska som andraspråk 1 och 3. I matematikkurserna 1a, 1c, 2a, 2b, 2c, 3b, 3c samt 4 finns vanligtvis alltid två prov att alternera mellan.

Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå använder gymnasieskolans nationella prov i de olika kurserna. Digitala prov börjar införas i vissa kurser för gymnasieskolan från och med höstterminen 2024 men först höstterminen 2025 för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Om användningstiden för proven bara är ett år skulle det innebära färre prov i tryckt format (pappersprov) att använda och alternera mellan än normalt för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå under läsåret 2024/2025 för vissa kurser. Nya nationella prov i tryckt format för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i kurserna svenska 1 och 3, svenska som andraspråk 1 och 3, engelska 5 och 6 samt

⁵ Bestämmelser om huvudmannens rapportering av provresultat för samtliga elever finns i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:142) om uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet m.m.

matematik 1b utkommer i september 2024. Skolverket föreslår därför att vissa prov⁶ som utkommer under läsåret 2023/2024 får en förlängd användningstid jämfört med tidigare utkomna prov. Detta innebär att det inom den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå kommer finnas två-tre nationella prov i tryckt format per kurs i vilka det ges nationella prov att alternera mellan under andra kalenderhalvåret 2024 och första kalenderhalvåret 2025 att alternera mellan.

För nationella prov i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare är användningstiden tre år från första datum för genomförande för prov. Det finns inget fattat beslut att dessa prov ska digitaliseras.

Återanvändningstid för de nationella proven

I likhet med tidigare års motsvarande föreskrifter om nationella prov föreslår Skolverket en återanvändningstid för de nationella proven. Under återanvändningstiden kan provinstitutionerna välja att återanvända ett tidigare nationellt prov eller delar av tidigare nationellt prov. Detta görs av flera skäl, exempelvis i konstruktionsprocessen för att säkerställa provens svårighetsnivå över tid. Bestämmelser om sekretess finns i 17 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Av bestämmelsen framgår att sekretess gäller för uppgift som ingår i eller utgör underlag för kunskapsprov eller psykologiskt prov under en myndighets överinseende, om det kan antas att syftet med provet motverkas om uppgiften röjs. I de fall uppgifterna i de nationella proven återanvänds kan de således skyddas av provsekretess. Offentlighets- och sekretesslagen är inte tillämplig vid fristående skolor. Det följer dock av 6 § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov att på en skolenhet med en enskild huvudman ska ett prov hanteras på ett sådant sätt att provets syfte inte motverkas. Detta gäller även under den tid som provet kan komma att återanvändas av Skolverket.

För de nationella proven i grundskolan, specialskolan och sameskolan föreslås ingen förändring av återanvändningstiden jämfört med hur detta har reglerats i tidigare motsvarande föreskrifter. När det gäller grundskolan, sameskolan och specialskolan innebär det, beroende på årskurs, en återanvändningstid om tre eller sex år.

För de nationella proven i gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare föreslås heller ingen förändring av återanvändningstiden jämfört med hur detta har reglerats i tidigare motsvarande föreskrifter. Det innebär en återanvändningstid om tio år för de nationella proven i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt tio år för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

Skolverket föreslås, liksom i tidigare motsvarande föreskrifter, kunna besluta om kortare återanvändningstid än vad som anges i föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

⁶ Avser de nationella proven för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i engelska 5 och 6 som har ett första provdatum i november och december 2023 samt i svenska 3/svenska som andra språkspråk 3 som har ett första provdatum i november 2023 och maj 2024. Digitala nationella prov i svenska 1/svenska som andraspråk 1 och matematik 1-4 införs höstterminen 2025 samtidigt som kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå kan börja genomföra digitala nationella prov. De prov i dessa kurser som utkommer under läsåret 2023/2024 behöver därför inte en längre användningstid än vad proven för kommunal vuxenutbildning normalt haft föreskrivet i tidigare års motsvarande föreskrifter.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket kan endast göra det obligatoriskt för skolenheter att genomföra nationella prov på ett angivet datum och vid en angiven tidpunkt eller under en angiven tidsperiod genom att föreskriva om det. Om regleringen inte kommer till stånd minskar möjligheten till likvärdiga förutsättningar för eleverna att genomföra proven och att uppnå syftet med de nationella proven. Enligt Skolverkets bedömning finns det således ingen alternativ lösning för att uppnå samma effekt. Detsamma gäller för huvudmännens skyldighet att skicka in ett urval av elevlösningar och besvarade lärarenkäter och Skolverkets möjligheter att reglera återanvändningstid och ta fram tillförlitliga prov.

De föreslagna bestämmelserna har inte förändrats sedan tidigare års motsvarande föreskrifter och de föreslagna provdatumen, tidpunkter och provperioder ligger i linje med tidigare års föreskrifter och det har inte funnits skäl att ändra detta. För gymnasieskolan föreslås jämfört med tidigare års motsvarande föreskrifter en mer samlad period under vilka proven ska genomföras. En mer samlad provperiod syftar till att underlätta framtida digitalt genomförande av nationella prov och underlätta skolans planering. Utifrån flera samråd är skolorna positiva till en mer samlad provperiod.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Fastställande av provdatum och provtidpunkter för läsåret 2023/2024

Elever, lärare och rektorer är berörda av föreskrifterna. Dessutom är samtliga huvudmän för grundskolan och gymnasieskolan samt Specialpedagogiska myndigheten och Sameskolstyrelsen berörda, i egenskap av huvudman för specialskolan respektive sameskolan. Även kommuner som anordnare av kommunal vuxenutbildning samt anordnare av utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning med betygsrätt som genomför nationella prov berörs av regleringen.

Uppgifterna nedan är hämtade från Statistiska centralbyråns skolenhetsregister per den 25 augusti 2022. Huvudmännen anger i registret uppgifter om skolenheter såsom skolform, årskurser på skolenheten, kontaktuppgifter osv.

Enligt registret är det 3821 grundskolenheter med offentlig huvudman respektive 851 grundskolenheter med enskild huvudman som beställer nationella prov från Skolverkets upphandlade distributör av nationella prov. De fristående skolenheterna utgör därmed cirka 18 procent av det totala antalet grundskolenheter som beställer nationella prov i grundskolan.

Det är 10 skolenheter med specialskola och 5 skolenheter med sameskola som beställer nationella prov.

För gymnasieskolan är det 846 skolenheter med offentlig huvudman respektive 468 skolenheter med enskild huvudman som beställer nationella prov. De fristående skolenheterna med gymnasieskola utgör därmed cirka 36 procent av det totala antalet skolenheter med gymnasieskola. Dessa skolenheter kan även beställa de nationella proven avsedda för grundskolans årskurs 9.

Det är 401 skolenheter som beställer nationella prov för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Det är 320 skolenheter som beställer nationella prov för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

Det är 68 anordnare med betygsrätt som beställer nationella prov på gymnasial nivå och nationella prov för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, 27 anordnare med betygsrätt som beställer endast nationella prov på gymnasial nivå och 82 anordnare med betygsrätt som beställer endast nationella prov för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

Insamling av elevlösningar

När det gäller insamlingen av ett urval av elevlösningar berörs de provinstitutioner som samlar in elevlösningar och besvarade lärarenkäter. Inom de olika skolformerna berörs rektorer, lärare och övrig personal som besvarar lärarenkäter om proven och skickar in ett urval av elevlösningar av proven till provinstitutionerna.

Användningstid för de nationella proven

Berörda av regleringen är elever, lärare, rektorer, provinstitutioner och huvudmän för kommunal vuxenutbildning och anordnare av utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning med betygsrätt som genomför nationella prov.

Återanvändningstid gällande de nationella proven

Såväl elever, lärare och rektorer som samtliga huvudmän för grundskolan och gymnasieskolan samt Specialpedagogiska myndigheten, i egenskap av huvudman för specialskolan, och Sameskolstyrelsen, i egenskap av huvudman för sameskolan, berörs av föreslagna regleringar. Även kommuner som anordnare av kommunal vuxenutbildning samt anordnare av utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning med betygsrätt som genomför nationella prov berörs av regleringen. Regleringen berör även allmänhetens åtkomst till provens innehåll som begäran av allmän handling eller publicering av äldre prov på Skolverkets eller provkonstruktörens webbplats.

4. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

Föreskrifterna grundar sig på följande bemyndiganden:

- 9 kap. 22 a §, 11 kap. 12 a § och 12 kap. 12 a § skolförordningen (2011:185).
- 8 kap. 3 e § gymnasieförordningen (2010:2039).
- 4 kap. 10 c § andra stycket förordningen om vuxenutbildning (2011:1108).

5. Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Fastställande av provdatum och provtidpunkter för läsåret 2023/2024

Nationella prov regleras i skolförordningen, gymnasieförordningen och förordningen om vuxenutbildning. Det är även i dessa förordningar som det anges vilka prov som elever ska genomföra i de olika skolformerna.

Skolverket föreslår provdatum och i vissa fall även en provtidpunkt för genomförande av nationella prov läsåret 2023/2024. Tidpunkten för genomförandet föreslås regleras i likhet med det som redan gäller eller har varit gällande i motsvarande föreskrifter för de senaste läsåren. Det innebär därför inga ytterligare kostnader jämfört med tidigare år.

Förslaget innebär ingen förändring jämfört med tidigare års motsvarande föreskrifter och därmed inga ytterligare kostnader gällande skolornas eller verksamheternas flexibilitet för att genomföra proven. En reglering av provtidpunkt innebär visserligen en viss begränsning av skolornas flexibilitet för att genomföra de nationella proven, vilket kan riskera att medföra merkostnader om skolorna till exempel måste använda lokaler där proven ska genomföras vid en viss tidpunkt och inte enbart när lokalerna är lediga. Det kan även innebära behov av att hyra externa lokaler. Förslaget skulle även kunna innebära att en omläggning av schema kan behövas, till exempel när det gäller planering av rast- och lunchtider.

Skolverket föreskriver sedan tidigare om provtidpunkter för att minska risken för otillåten spridning av provens innehåll. Om provens legitimitet påverkas negativt kan det motverka provens syfte att kunna vara stödjande vid betygssättning och bedömning av uppnådda kunskapskrav. Motivet är således att stärka och bevara provens legitimitet och likvärdigheten i genomförandet av proven i samtliga skolformer som genomför nationella prov. Tidpunkten valdes då den infördes i tidigare års motsvarande föreskrifter med hänsyn till att elever kan behöva anpassningar i form av förlängd provtid och extra pauser.

När det gäller Skolverkets förslag till en mer samlad period för genomförande av prov i gymnasieskolan finns en viss risk för ökad stress för eleverna eftersom det blir fler prov under en kortare period. I samrådet med elevorganisationerna har det framkommit att många elever kan känna stress även om proven genomförs under en längre tidsperiod men att det också kan leda till minskad stress då de nationella proven upptar en mindre del av läsåret. Skolverkets förslag innebär att det frigörs mer tid till övrig undervisning under läsåret eftersom undervisningen blir mer sammanhållen och störs mindre av att ett prov ska genomföras. I gymnasieskolan genomför varje elev som mest tre prov på ett år och oftast färre. Eleverna har bara tre obligatoriska prov att genomföra under hela treårsperioden. Konsekvensen för den enskilde eleven innebär därför ingen större skillnad jämfört med tidigare läsår. En mer samlad period för genomförande av prov i gymnasieskolan kan också innebära svårigheter för elever med vissa funktionsnedsättningar. I Skolverkets förslag finns dock såsom i tidigare års motsvarande föreskrifter vilodagar mellan de olika proven och provdelarna samt möjligheter för skolorna att anpassa proven efter elevernas behov, till exempel förlängd provtid. I förslaget till föreskrifter ligger genomförandet av matematikproven i gymnasieskolan sist för att alla moment i kursen ska ha hunnits igenom innan provet.

Förslaget med en samlad provperiod leder till att rättningstiden och sambedömningen blir mer sammanhållen vilket kan leda till färre tillgängliga lärare under en period av terminen. Den framtida digitaliseringen av proven innebär samtidigt en viss minskad rättningsbörda för lärarna då en stor andel av uppgifterna i proven kommer automatbedömas. Skolverket bedömer att riskerna med mer samlad provperiod i samband med bedömningen av proven kan hanteras av huvudmännen.

När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå är Skolverkets bedömning liksom i tidigare års motsvarande föreskrifter att förslaget om provtidpunkt inte innebär några konsekvenser. Förslaget innebär endast en skillnad för de skolenheter som väljer att genomföra de nationella proven på det första provdatumet eftersom proven inte kan påbörjas tidigare än klockan 09.00. Skolverket bedömer att risken för otillåten spridning minskar om ett prov som används både i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå påbörjas samtidigt det första datumet som provet kan genomföras på. Om rektor vid kommunal vuxenutbildning väljer att genomföra ett prov på ett annat datum, än det första föreskrivna provdatumet, och inom den tidsperiod som provet kan

användas, kommer det alltså att vara möjligt att fritt välja en annan tidpunkt för påbörjande av proven.

Sammanfattningsvis bedömer Skolverket att förslaget till föreskrifter om provdatum och provtidpunkter inte medför kostnader utöver de eventuella kostnader som normalt finns för genomförande av nationella prov och som beskrivs ovan. Förslaget skiljer sig inte från tidigare års motsvarande föreskrifter annat än de specifika provdatumen som i stort föreslås vara ungefär desamma under läsåret 2023/2024. Skolverket bedömer att den mer samlade provperioden i gymnasieskolan inte heller medför några ytterligare kostnader än de som normalt finns för genomförande av nationella prov.

Insamling av elevlösningar

Skolverket bedömer att inga ytterligare administrativa kostnader eller andra konsekvenser uppstår med anledning av förslaget till reglering av insamlingen av elevlösningar och lärarenkäter jämfört med tidigare års motsvarande föreskrifter. De administrativa kostnader som uppstår är när lärare som har genomfört proven besvarar en lärarenkät och när personal vid skolan skickar in ett urval av elevlösningar av proven och besvarade lärarenkäter till en provinstitution. Tidsåtgång för detta uppskattas av provinstitutionerna till en halvtimme per lärare eller annan skolpersonal och prov.

Användningstid för de nationella proven

Förslaget innebär inga förändringar jämfört med tidigare års motsvarande föreskrifter, förutom för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, och innebär därför inga ytterligare tillkommande kostnader eller andra konsekvenser.

För kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå innebär förslaget att det säkerställs att det kommer att finnas flera i tryckt format att alternera mellan andra kalenderhalvåret 2024 och första kalenderhalvåret 2025 då proven i gymnasieskolan börjar genomföras digitalt från och med höstterminen 2024. Att föreskriva en längre användningstid för ett prov innebär en viss ökad risk för att innehållet i ett specifikt nationellt prov kan vara känt för eleverna eftersom det kunnat genomföras under en lång tidsperiod. Skolverket bedömer dock att förslaget ger större möjligheter för den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå att erbjuda eleverna fler prov vilket får till följd att eleverna sannolikt inte vet vilket prov som kommer att genomföras vid provtillfället.

Återanvändningstid för nationella prov

Förslaget innebär inga förändringar jämfört med tidigare års motsvarande föreskrifter och innebär därför inga ytterligare tillkommande kostnader eller andra konsekvenser.

Mänskliga rättigheter

Skolverket tar i sin verksamhet hänsyn till frågor som rör de mänskliga rättigheterna och i Skolverkets instruktion lyfts följande perspektiv fram: barns rättigheter, jämställdhetsperspektivet, funktionshinderperspektivet och lagstadgade nationella minoriteter.

Barnets rättigheter

I Skolverkets instruktion anges att vid alla åtgärder som rör barn ska myndigheten i sin verksamhet i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Vid framtagandet av förslag till föreskrifter har barnets bästa beaktats genom att planering av provdatum i första hand utgått från vad som bedömts vara bäst för eleverna. Eleverna ska till exempel inte behöva använda tid under lov för förberedelser inför nationella prov och därför har provdatum inte föreslagits på måndagen efter ett lov. Skolverket har också beaktat synpunkter från

elevorganisationerna i förslaget om mer sammanhållen provperiod. Att minska risken för spridning av proven genom att reglera provtidpunkt bidrar till lika förutsättningar för alla elever och att provens syfte kan uppnås och likvärdig betygssättning.

Jämställdhet

Skolverket ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. De nationella proven genomgår en etisk granskning vid konstruktionen av proven där jämställdhetsperspektivet är en del. Skolverket har även försökt att anpassa möjligheten till att kunna genomföra nationella prov utifrån vuxna elevers behov av flexibilitet att kombinera studier, familj och arbetsliv. Detta har bland annat gjorts genom att inte reglera provtidpunkten för proven inom sfi. När det gäller de prov inom vuxenutbildningen som genomförs samtidigt som gymnasieskolan har Skolverket prioriterat provens legitimitet och föreslår därför liksom i tidigare års motsvarande föreskrifter en reglering av provtidpunkten den första provdagen (se ovan under avsnitt A1).

Funktionshinderperspektivet

Stöd för elever med funktionsnedsättning finns reglerat i Skolverkets föreskrifter⁷ om genomförande av nationella prov och i lärarinformationen till respektive nationellt prov. De nationella proven kan anpassas med förlängd tid för elever med läs- och skrivsvårigheter. Skolverket erbjuder också synanpassningar för elever med synnedsättning samt hörmanus att användas med elever med hörselnedsättning.

Nationella minoriteter och de nationella minoritetspråken

När det gäller perspektivet nationella minoriteter har det beaktats genom att Skolverket i förslaget till föreskrifter kunnat undvika att förlägga prov på nationella minoriteters högtidsdagar, till exempel samernas nationaldag 6 februari, romernas internationella dag den 8 april och den judiska påsken. Andra nationella minoriteters högtidsdagar infaller på datum då det inte i förslaget till föreskrifter finns något fast provdatum.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skolverket bedömer att innehållet i de förslagna föreskrifterna inte påverkas av de av skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, EU.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna planeras beslutas 30 november 2022 och föreslås träda i kraft i den 1 januari 2023 så att skolhuvudmännen kan beakta de nya föreskrifterna vid planeringen av sina verksamheter för läsåret 2023/2024.

Skolverket kommer så snart föreskrifterna beslutats och utkommit från tryckeriet att informera samtliga skolenheter som berörs av föreskrifterna. Detta görs genom information på Skolverkets webbplats, beställningsbrev och brevutskick till rektorer och huvudmän. Datumerna och tidpunkterna för provgenomförande kommer även att finnas på Skolverkets webbplats så snart beslutade föreskrifter om provdatum för läsåret 2023/2024 har publicerats vilket planeras ske vid årsskiftet 2022/2023.

Information om lärarenkäten och insamlingen av elevuppgifter kommer att finnas i lärarinformationen till proven.

⁷ Skolverkets föreskrifter (SKOLF 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov

B Kommuner och regioner

Skolverket bedömer att regleringen inte får effekter för kommuner eller regioner, utöver det som framkommer under avsnitt A ovan.

C Företag

De företag som berörs av föreskrifterna är fristående skolor.

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt utöver det som framgår i avsnitt A.

Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon ytterligare beskrivning av konsekvenser för företag.⁸

D Samråd

Skolverket har löpande kontakter med målgrupperna (se avsnitt A, punkt 3 ovan). Innehållet i förslaget till föreskrifter har i stort redan behandlats i tidigare remissförfarande av tidigare års motsvarande föreskrifter. Vid framtagande av dessa föreskrifter har något egentligt samråd därför inte genomförts.

Inför beslut⁹ om mer sammanhållen provperiod har ett antal samråd genomförts med elevorganisationer, Skolverkets huvudmannareferensgrupp, gymnasieverksamheter, skolläroorganisationer, lärarorganisationer och Specialpedagogiska skolmyndigheten.¹⁰

E Kontaktperson

Vid frågor kontakta undervisningsråd Carl Welander Sellvall på telefon 08-5273 3426 eller e-post: carl.sellvall@skolverket.se

⁸ Jfr. 7 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

⁹ Beslut om mer sammanhållen provperiod, 2022-04-11 Skolverkets dnr. 2021:699

¹⁰ PM – Sammanhållen provperiod för nationella prov 2.0, 2022-04-11 Skolverkets dnr 2021:699